

Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet
li.remissvar@regeringskansliet.se
li.dl@regeringskansliet.se

Yttrande över betänkandet En ny kontrollorganisation i livsmedelskedjan – för ökad effektivitet, likvärdighet och konkurrenskraft (SOU 2025:64).

Er beteckning: LI2025/01164

Sammanfattning

Länssstyrelsen avgränsar sitt yttrande till att gälla avsnitten 19.1, 19.2, 19.3, 21.3.2 och 21.4.1 i remissen.

Länssstyrelsen avstyrker att Livsmedelsverket får ansvaret för kontrollerna av primärproduktion av livsmedel respektive foder. Kontrollerna bör även i fortsättningen utföras av Länssstyrelsen.

Länssstyrelsen tillstyrker förslagen

- att Jordbruksverket får ansvaret för kontrollen av animaliska biprodukter (ABP)
- att Länssstyrelserna genom officiell veterinär ska kontrollera transporter till slakt
- att Jordbruksverket ska kunna utnämna veterinärer inom Länssstyrelsen till officiella veterinärer
- att Länssstyrelserna ska kunna överföra uppgifter om kontroll av transport till slakt till Livsmedelsverket
- att Livsmedelsverket ska kontrollera djurskydd i slakterier
- att kontrollerna av livsmedel och foder samt ABP i primärproduktionen ska vara anslagsfinansierad.

Avsnitt 19.1 Livsmedelsverket får ansvar för livsmedelskontrollen

Livsmedel hos primärproducenter bör även i fortsättningen kontrolleras av länsstyrelserna. Skälen för detta är följande.

Länsstyrelsen bör behålla kontrollen av livsmedel och foder i primärproduktion då statlig organisation för detta på regional nivå samt kompetens redan finns på plats i etablerad form. Förslaget innebär att parallella statliga kontrollorganisationer kommer att agera hos till viss del samma aktörer inom samma geografiska område.

För att uppnå nationella mål bör hela kontrollkedjans underfinansiering behandlas. Länsstyrelsernas insatser på området underkänns i betänkandet utan att man berör att verksamheten under lång tid har varit underfinansierad, vilket också är det huvudsakliga skälet till att länsstyrelsen inte fullt ut kunnat uppnå nationella mål gällande bland annat primärproduktionskontroll. Om verksamheterna hade finansiering i proportion till förväntad insats hade mer kontroll kunnat utföras. I dag har den stora tillströmning av ärenden inom framför allt djurskyddsområdet betydelse för hur mycket länsstyrelsen förmår utföra.

Om förslaget förverkligas är konsekvensen att framför allt lantbrukare får fler kontrollmyndigheter, eftersom kommunal kontroll (miljötillsyn, folkhälsa, brand) kvarstår liksom länsstyrelsernas kontroll av djurskydd, smittskydd, läkemedel och i förekommande fall miljö, utöver den förslagna kontrollen av Livsmedelsverket (primärproduktion, förädling, restaurang, gårdsbutik), och Jordbruksverket (animaliska biprodukter, foder, växtskydd och förädling). Fler kontrollmyndigheter på samma gård är inte att se som effektiv myndighetsutövning. Då kontrollerna är anslagsfinansierade blir det också mer kostnadseffektivt för staten om kontrollen fortsättningsvis utförs av Länsstyrelsen då den samordnas med flera andra kontroller som Länsstyrelsen genomför, exempelvis foder, djurskydd och läkemedel på gård. Det är mer effektivt för företagarna om flera kontroller kan utföras vid samma kontrolltillfälle.

Primärproduktion av livsmedel och foder är mer olik de verksamheter kommuner och Livsmedelsverket kontrollerar avseende livsmedel (exempelvis restauranger och anläggningar där

livsmedel tillverkas). Länsstyrelsens kontroll av livsmedel och foder i primärproduktionen är på gårdsnivå på lantbruk och det finns en redan upparbetad kontakt med lantbrukare. Länsstyrelsen anser att det är viktigt med ett regionalt perspektiv och lokal anknytning för företagen på landsbygden eftersom deras produktionsförutsättningar varierar med geografisk plats. Det är få primärproducenter som inte har animalieproducerande djur även om det inte är deras huvudsakliga produktionsinriktning. Kontrollen kombineras därför i de flesta fall med djurskyddskontroller och kontrollerna går hand i hand. Ett gott djurskydd ger säkra livsmedel och det är alltså viktigt med ett gott djuröga för att se helheten och få en kvalitativ kontroll.

Kontroll av grundvillkor kommer enligt förslaget att kvarstå hos länsstyrelserna. Detta omfattar kontroll av primärproduktion gällande även livsmedel och foder. Konstaterade brister skulle behöva lämnas över till Länsstyrelsen för fortsatt handläggning. Brister kan leda till avdrag på de EU-stöd som Länsstyrelsen handlägger och som är betydande för de flesta lantbrukare. Länsstyrelsen anser att det mest effektiva och rättssäkra alternativet är att kontrollen och bedömningen av brister utförs av samma myndighet som även handlägger eventuellt ekonomiskt avdrag.

Det finns ett flertal samband av betydelse mellan djurskydd, smittskydd och veterinära frågor och Länsstyrelsens övriga verksamhet. Det gäller till exempel uppdrag inom EU:s jordbrukspolitik som nämns ovan men även vatten- och naturvård, den nationella livsmedelsstrategin och den sammanhållna landsbygdspolitiken.

Länsstyrelsen har också regeringsuppdrag att främja länets utveckling och förenkla för företag, och har lång erfarenhet av att bedriva både främjandeuppdrag och kontroll och tillsynsuppdrag. Främjandet av hållbar regional utveckling och framför allt inom livsmedelskedjan genom Sveriges livsmedelsstrategi görs i dag inom befintliga strukturer.

Länsstyrelsens uppdrag inom beredskapsområdet kräver lokal kännedom och koppling till verksamheter vilket riskerar att försvinna om kontroll och därmed kompetens flyttas från länsstyrelserna.

Avsnitt 19.2 Jordbruksverket får ansvaret för kontrollen avseende foder och ABP

Kontrollen av foder i primärproduktionen bör även i fortsättningen utföras av Länsstyrelsen av samma skäl som anges under föregående rubrik i Länsstyrelsens yttrande.

Länsstyrelsen tillstyrker däremot förslaget att Jordbruksverket får kontrollansvaret för kontroll av ABP. Kontroll av transport av animaliska biprodukter är ett kontrollområde som i dag i vissa fall är svårt för Länsstyrelsen att effektivt kontrollera i och med att många aktörer bedriver verksamhet i flera län. Detta förslag kan innebära en förenkling av kontrollsystemet.

Avsnitt 19.3. Kontrollansvar för djurskydd vid och i anslutning till slakt

Länsstyrelsen tillstyrker samtliga förslag i avsnitt 19.3.

Att kontrollansvaret för djurskydd vid slakt och animaliska biprodukter samt revision av slakterier flyttas till Livsmedelsverket innebär en förenkling av kontrollen då Livsmedelsverket genom officiell veterinär redan närvarar på slakteriet och har kontrollansvaret för djurskydd vid slakt. Detsamma gäller förslaget att Länsstyrelsen ska kunna överföra utförande av kontrolluppgifter av transport till slakt. Faktiska förhållanden konstateras av officiell veterinär som redan finns på plats på slakteriet och uppgifterna överlämnas för bedömning till behörig myndighet.

Avsnitt 21.3.2 Primärproducenter av livsmedel och foder inklusive jägare som överlåter små mängder av vildsvin eller kött av vildsvin direkt till slutkonsumenter och avsnitt 21.4.1 ABP-kontroll i primärproduktionen

Offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet av livsmedels- och foderanläggningar inom primärproduktionen har länge varit anslagsfinansierad och Länsstyrelsen instämmer därför i bedömningen att offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet avseende livsmedel, foder och ABP i primärproduktionen ska finansieras med anslag.

Allmänna synpunkter

Länsstyrelsen delar bedömningen att det inte ska råda något tvivel om att kontrollerna inom livsmedelskedjan ska hanteras och bedömas på ett likartat sätt oavsett var i landet de aktuella aktörerna har sina företag. Grunden för kontroll av livsmedelskedjan är säkra livsmedel och det är positivt att fokus i utredningen har lagts på att se över detta. Det är en viktig fråga för både konsumenter och företagare.

Länsstyrelsen ser också att det är nödvändigt att fortsätta arbetet med att effektivisera kontrollarbetet, se över finansieringsläget och säkerställa likabehandling av livsmedelsaktörerna samt öka förtroendet för kontrollsystemet och möjligheterna att ge råd och stöd till aktörerna i myndighetsutövningen.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsråd Anna-Karin Lindblad Wieslander med handläggare Kim Björk som föredragande. I den slutliga handläggningen har också enhetschef Zandra Mattsson och chefsjurist Christian Finnerman medverkat.